

తేదీ: 05-12-2025

TGPSC

55 వ రోజు

1. 1969 ఆందోళనలో తెలంగాణ ప్రజా సమితి (TPS) ఆవిర్భావం మరియు పాత్రను పరిశీలించండి. ఈ కాలంలో అది తెలంగాణ ఉద్యమాన్ని ఎలా ప్రభావితం చేసింది?

పరిచయం

1969 తెలంగాణ ఆందోళన సమయంలో తెలంగాణ ప్రజా సమితి (TPS) ఒక శక్తివంతమైన రాజకీయ శక్తిగా ఉద్భవించింది. పెద్దమనుషుల ఒప్పంద ఉల్లంఘన మరియు నిరంతర ప్రాంతీయ వివక్షతపై పెరుగుతున్న ప్రజా ఆగ్రహం మధ్య, TPS ప్రత్యేక రాష్ట్ర ఏర్పాటు కోసం ఉద్యమానికి వ్యవస్థీకృత రాజకీయ వ్యక్తీకరణ, నాయకత్వాన్ని అందించింది. దాని పెరుగుదల ఆందోళన యొక్క పథం మరియు తీవ్రతను గణనీయంగా ప్రభావితం చేసింది.

TPS ఆవిర్భావం

- తెలంగాణ పీపుల్స్ కన్వెన్షన్ నుండి ఉద్భవించి, TPS అధికారికంగా మార్చి 25, 1969న స్థాపించబడింది.
- మొదట్లో మదన్ మోహన్ అధ్యక్షత వహించిన పార్టీ, టిపిఎస్ కు నాయకత్వం వహించడానికి పార్టీకి రాజీనామా చేసిన అనుభవజ్ఞుడైన కాంగ్రెస్ నాయకుడు డాక్టర్ మర్రి చెన్నారెడ్డి నాయకత్వంలో నిజమైన ఊపును పొందింది.
- TPS సృష్టి విచ్ఛిన్నమైన నిరసనల నుండి తెలంగాణ ఆకాంక్షలను సూచించే ఒక సంఘటిత రాజకీయ ఫ్రంట్ గా మారడాన్ని సూచిస్తుంది.

TPS పాత్ర మరియు ప్రభావం

1. సామూహిక సమీకరణ మరియు రాజకీయ ఉచ్చారణ

- TPS తెలంగాణ ప్రాంతం అంతటా ఊరేగింపులు, హర్తాళ్లు, బండ్లు మరియు సామూహిక సత్కారాలను నిర్వహించింది.
- ఈ కార్యకలాపాలు పరిపాలనా కార్యకలాపాలకు అంతరాయం కలిగించాయి, తెలంగాణ డిమాండ్ వైపు జాతీయ దృష్టిని ఆకర్షించాయి.
- చెన్నారెడ్డి నాయకత్వం ముఖ్యంగా విద్యార్థులు, ఉద్యోగులు మరియు గ్రామీణ ప్రజల నుండి విస్తృత మద్దతు లభించింది.

2. ప్రాంతీయ గుర్తింపుకు చిహ్నం

- TPS తెలంగాణ భావోద్వేగాలకు రాజకీయ ప్రతిరూపంగా మారింది, ప్రాంతీయ మనోవేదనలను ప్రత్యేక రాష్ట్ర హోదా కోసం నిర్మాణాత్మక డిమాండ్ గా మార్చింది.
- ఇది ఉపాధి వివక్ష, వనరుల మళ్లింపు మరియు సాంస్కృతిక అణచివేత వంటి అంశాలను పరిగణనలోకి తీసుకుంది.

3. ఎన్నికల ధ్రువీకరణ

- 1971 లోక్ సభ ఎన్నికల్లో, TPS తెలంగాణలోని 14 సీట్లలో 10 సీట్లను గెలుచుకుంది, ఉద్యమం యొక్క ప్రజాదరణ పొందిన చట్టబద్ధతను ప్రదర్శించింది.

- ఈ ఎన్నికల విజయం TPS ప్రత్యేక రాష్ట్రం కోసం చేసిన డిమాండ్‌కు ప్రజల అఖండ ఆమోదంను తెలియచేసింది.

4. జాతీయ రాజకీయ నిశ్చితార్థం

- ఎన్.జి. రంగా, కె. పట్టాభి రామయ్య వంటి నాయకుల మద్దతుతో తెలంగాణ సమస్య పార్లమెంటులో ఊపందుకుంది.
- TPS పెరుగుదల జాతీయ పార్టీలు తెలంగాణ ఫిర్యాదులను పరిష్కరించవలసి వచ్చింది, అయితే CPI మరియు CPM వంటి అనేక పార్టీలు రాష్ట్ర డిమాండ్‌ను వ్యతిరేకించాయి.

పరిమితులు మరియు వ్యూహాత్మక తిరోగమనం

- ప్రజాదరణ పొందినప్పటికీ, TPS కేంద్ర ప్రభుత్వం నుండి రాష్ట్ర హోదా కోసం నిబద్ధతను పొందలేకపోయింది.
- సెప్టెంబర్ 1971లో, TPS తిరిగి కాంగ్రెస్ పార్టీలో విలీనం అయ్యింది, అంతర్గత విధానాన్ని ప్రభావితం చేయడానికి వ్యూహాత్మక కారణాలను పేర్కొంది - ఈ చర్య చాలా మంది అట్టడుగు మద్దతుదారులను నిరాశపరిచింది కానీ రాజకీయ ఔచిత్యాన్ని కాపాడింది.

ముగింపు

1969 తెలంగాణ ఆందోళనలో TPS పరివర్తనాత్మక పాత్ర పోషించింది. వ్యవస్థీకృత నాయకత్వాన్ని అందించడం ద్వారా మరియు ప్రాంతీయ స్వరాలను పెంచడం ద్వారా, చెల్లాచెదురుగా ఉన్న అశాంతిని బలీయమైన రాజకీయ ఉద్యమంగా మార్చింది. రాష్ట్ర ఏర్పాటు యొక్క తక్షణ లక్ష్యం సాధించబడనప్పటికీ, TPS భవిష్యత్ తెలంగాణ ఉద్యమానికి రాజకీయ పునాది వేసింది, ఇది 2014లో రాష్ట్ర ఏర్పాటులో ముగిసింది.

2. 1969 తెలంగాణ ఆందోళన సందర్భంగా "ఆమరణ నిరాహార దీక్ష" నిరసనల రాజకీయ మరియు సామాజిక ప్రభావాన్ని అంచనా వేయండి. చారిత్రక సందర్భంలో ఈ పౌర ప్రతిఘటన చర్యలు ప్రజల మనోభావాలను, రాజకీయ చర్చలను మరియు విస్తృత రాష్ట్ర డిమాండ్‌ను ఎలా ప్రభావితం చేశాయి?

పరిచయం

1969 తెలంగాణ ఆందోళన సందర్భంగా జరిగిన "ఆమరణ నిరాహార దీక్ష" నిరసనలు పౌర ప్రతిఘటనకు శక్తివంతమైన వ్యక్తీకరణలు. నిరంతర ప్రాంతీయ అసమానతలు మరియు 1956 పెద్దమనుషుల ఒప్పందం ఉల్లంఘనకు ప్రతిస్పందనగా ఉద్భవించిన ఈ నిరాహార దీక్షలు ప్రజాభిప్రాయాన్ని పునర్నిర్మించడంలో, రాజకీయ చర్చను తీవ్రతరం చేయడంలో మరియు ప్రత్యేక తెలంగాణ రాష్ట్ర డిమాండ్‌కు ప్రజా మద్దతును సమీకరించడంలో కీలక పాత్ర పోషించాయి.

సందర్భోచిత నేపథ్యం

1969 ఆందోళన ఉపాధి, విద్య మరియు అభివృద్ధి విధానాలలో అన్యాయం జరిగిందని భావించడం వల్ల జరిగింది, అక్కడ తెలంగాణ వనరులు కోస్తా ఆంధ్రకు మళ్లించబడ్డాయని ఆరోపించారు. పెద్దమనుషుల ఒప్పందంలో పొందుపరచబడిన వాగ్దానాల ఉల్లంఘన అసంతృప్తికి ఆజ్యం పోసింది. ఈ సందర్భంలో, అహింసాయుత ప్రతిఘటన, ముఖ్యంగా ఉపవాసాలు, నిరసనకు ప్రతీకాత్మక సాధనాలుగా మారాయి.

కీలకమైన పౌర ప్రతిఘటన సంఘటనలు

- అన్నాబత్తుల రవీంద్రనాథ్ 1969 ప్రారంభంలో, ఒక విద్యార్థి అయిన లూయిస్, అత్యంత ముఖ్యమైన ఆమరణ నిరాహార దీక్షను ప్రారంభించాడు, ఇది ప్రజల ఊహలను ఆకర్షించింది మరియు సామూహిక సమీకరణకు దారితీసింది.

- పోటు కృష్ణమూర్తి దినసరి వేతన కార్మికుడు అయిన సామాని, సంఘీభావంగా ఇలాంటి ఉపవాసం చేపట్టాడు, ఈ సమస్య తరగతి రేఖలను దాటించి తెలియజేశాడు.
- ఎమ్మెల్యే సత్యనారాయణ వంటి రాజకీయ ప్రముఖులు కూడా ప్రతీకాత్మక నిరాహార దీక్షల్లో పాల్గొని, నిరసనలకు చట్టబద్ధత మరియు పరిధిని జోడించారు.

సామాజిక ప్రభావం

1. **విస్తృత ప్రజా సమీకరణ:** ఈ ఉపవాసాలు పట్టణాలు మరియు విశ్వవిద్యాలయాలలో, ముఖ్యంగా ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయంలో నిరసనలకు దారితీశాయి, విద్యార్థులు, కార్మికులు మరియు నిరుద్యోగ యువతను ఆకర్షించాయి.
2. **ఉమ్మడి బాధకు చిహ్నం:** ఆకలి సమ్మెలు సామాజిక-ఆర్థిక అడ్డంకులను అధిగమించి, తెలంగాణ సమాజంలోని విభిన్న వర్గాలను ఒక ఉమ్మడి లక్ష్యం కింద ఏకం చేశాయి.
3. **భావోద్వేగ ప్రతిధ్వని:** నిరసనల అహింసా స్వభావం వారికి నైతిక శక్తిని ఇచ్చింది, తెలంగాణ మరియు అంతకు మించి సానుభూతి మరియు భావోద్వేగ సంఘీభావాన్ని రేకెత్తించింది.

రాజకీయ ప్రభావం

1. **జాతీయ శ్రద్ధ మరియు మీడియా కవరేజ్:** ఈ ఉపవాసాలు తెలంగాణ సమస్యను జాతీయ స్థాయిలో వెలుగులోకి తెచ్చాయి, రాష్ట్ర మరియు కేంద్ర ప్రభుత్వాలు స్పందించేలా చేశాయి.
2. **ప్రభుత్వ ప్రతిస్పందన:** ప్రధానమంత్రి ఇందిరా గాంధీ దీనిని గమనించి, సంక్షోభాన్ని తగ్గించే ప్రయత్నంలో ఎనిమిది అంశాల ఫార్ములాను ప్రతిపాదించారు.
3. **TPS నిర్మాణం:** నిరాహార దీక్షల వల్ల చెలరేగిన ఆందోళన తీవ్రతకు ప్రత్యక్ష ప్రతిస్పందనగా తెలంగాణ ప్రజా సమితి (టిపిఎస్) రాజకీయ వేదికగా ఎదగడం జరిగింది.
4. **దీర్ఘకాలిక వారసత్వం:** నిరసనలు వెంటనే రాష్ట్ర హోదాను సాధించలేకపోయినప్పటికీ, అవి రాష్ట్ర హోదా కథనాన్ని సంస్థాగతీకరించాయి, 2014లో తెలంగాణ ఏర్పాటులో ముగిసిన భవిష్యత్ పోరాటాలకు విత్తనాలు నాటాయి.

ముగింపు

"అమరణ నిరాహార దీక్ష" నిరసనలు కేవలం వ్యక్తిగత ప్రతిఘటన చర్యలు మాత్రమే కాదు, 1969లో తెలంగాణ ఉద్యమానికి శక్తినిచ్చిన సామూహిక ఉత్సేహకాలు. భావోద్వేగ ఆకర్షణ, నైతిక అధికారం మరియు సామూహిక సమీకరణను మిళితం చేయగల వారి సామర్థ్యం రాజకీయ చర్యను పునర్నిర్మించడంలో, చర్చలను బలవంతం చేయడంలో మరియు భారత సమాఖ్య చరిత్రలో చట్టబద్ధమైన మరియు శాశ్వత ప్రజా డిమాండ్ గా రాష్ట్ర హోదాను స్థాపించడంలో వాటిని కీలక పాత్ర పోషించింది.